

על "ממשפחתו יגאלנו", והיינו איפוא רק משפחת
אב שקרויה משפחה ולא משפחת אם.

ודוחק לפרש בכוונת הקרא, שמקודם אומר או דודו
וכו' משאר בשר דהיינו משפחת אם שקרויה
מקצת שאר שגם עליהם המצוה לגאול, ושוב חוזר
הכתוב ומבאר שאע"פ שאיכא מצוה גם על "משאר
בשרו" דהיינו קרובי האם, מ"מ "ממשפחתו יגאלנו"
דהיינו קרובי האב שקרויים משפחה ועליהם המצוה
קודם. כמובן.

ויעוין במאירי ביבמות שם שמזכיר דברי רש"י,
והוא כשלעצמו סובר מדיוקא דגמ' דבנמכר
לגוי שקרובי האם אינם בכלל מצות גאולה ע"ש.
כמו"כ יעוין ברש"ש ביבמות שם שנשאר בתימא
על רש"י דמג"ל זאת ע"ש, ואכמ"ל יותר.

סימן נו

לח"א

**אודות הפלת עובר והיכא שמתברר שסובל
ממחלת תיי-סקס**

בדינא דהריגת עובר ואודות ביצוע הפלה
כשמתברר שסובל ממחלת תיי-סקס.
כתבתי על זה בספרי שו"ת צ"א ח"ט סימן נ"א שער
ג', וחלק י"ג סימן ק"ב. ועל מה שהגר"מ פיינשטיין
ז"ל כתב בזה אחרת כפי שנתפרסם בשמו בספר
הזכרון להגר"י אברמסקי ז"ל, כתבתי להשיב על
דבריו בפרטות בצ"א חלק י"ד סימן ק', קחנו משם
(וכן לעיל מיניה שם בסימן כ"ז בקצרה מזה) יעו"ש.
ועוד הוספתי לכתוב על נושא זה במקרים של
מוגולודיזם בחלק י"ד שם סימנים ק"א ק"ב
עיי"ש.

והתחשבתי לא למנוע מלהעתיק בזה מכתב
שקבלתי על כך בזמנו מרב אחד
מארה"ב.

בעו"ה. י"ד טבת התשנ"א.

לכב' הרב הגאון הגדול והקדוש שר התורה מוהר"ר
אליעזר יודא וולדינגברג שליט"א.

בעמח"ס ציץ אליעזר וכו'

הנני מבקש סליחה מכ"ק שליט"א שבאתי לבקר
אצל כב' לפני נסיעתי חזרה לביתי בארה"ב
הלילה.

נפשי עגומה עלי זה שנים רבות שתשובה אחת
מיוחסת להרה"ג ר"מ פיינשטיין זצ"ל
הופיעה בספר הזכרון להרב יחזקאל אברמסקי שנת

תשל"ח, ובה כאילו כתב הגרמ"פ לסתור מה
שמפורש בראשונים ובאחרונים בהבנת התוס' גדה
מ"ד, ובהבנת דברי הרמב"ם הלכות רוצח וכו', וגם
לחלוק בזה על פסק הציץ אליעזר בענין הפלת עובר
לטובת האם.

אני הקטן, ולא אני בלבד, יש בידי הוכחות ברורות
שדברים אלה אינם דברי הגרמ"פ זצ"ל, ואין
לחשוך אותו בנקיטת דרך לא נכונה בלימוד
ובהוראה, וביחסו ההגון והמעריץ לכב' מרן שליט"א.

ואתו הסליחה כי כל כוונתי למען האמת והשלום
הכותב וחותרם לכב' התורה ולומדיה
הרב דוד מיכאל

בהרב יעקב משה זצ"ל פלדמן

בעמח"ס "משיבת נפש".

העתקתי זאת רק לרווחא דמילתא, אבל למעשה
איך שלא יהיה, לפענ"ד משנתנו בזה
לא זזה ממקומה ויעוין מ"ש מזה גם בספרנו זה
לעיל בסימן ב'.

סימן נו

א. **בהא דאין אוסרים אשת איש על היחוד**
ב. **אם יש להסתמך על תוצאות בדיקה**
במכונת אמת

הוגש לפנינו ערעור מצד הבעל על החלטת ביה"ד
האזורי בחיפה מתאריך ג' אב תשמ"ג
שהחליט ברוב דעות:

אין חומר מספיק שיש בכדי לחייב האשה
בגירושין
ולפיכך תביעת הבעל לגירושין נדחית ולדעת
ביה"ד

על הצדדים לחתור יחד להגיע לידי הסדר
לכאן או לכאן.

א) **והנה** אחרי שמוע נמוקי הערעור ע"י ב"כ
המערער ותשובת ב"כ המשיבה, והעיון
בכל החומר שנתיקים נראה כי נעלה מכל ספק שלא
הוכח כלל וכלל על שום מעשה כיעור מצד האשה,
ומה שהוכח הוא רק זאת שהיה יחוד בצוהרייזם
ובמקום ישוב ובבית אשר מסביבו גרים שכנים, והא
הרי הלכה פסוקה היא שאין אוסרים אשת איש על
היחוד (עיי' קדושין ד' פ"א, ורמב"ם פכ"ב מאיסור"ב
ה"ג, ואה"ע סי' כ"ב סעי' ב' וסי' קע"ח סעי' ו').

ויעוין בחזו"א בה' אישות סי' י"ז אות ז' שמבאר
שכל בכגון דא א"צ כלל אפילו לשאול

בודאי גדולה פי כמה ממה שמכונת אמת בידה להוכיח.

ויעוין בזה"ק פ' יתרו ד' ע"ח ע"א שכתוב ששלמה"מ היה ביכלתו להיווכח על כך באמצעות הכסא שיש עליו, וז"ל: כל מאן דקריב לכורסיה דחילו ואימתא נפיל עליה וביה הוה דאין דינא בלא סהדין בגין דדיוקנין הוו בכורסייה וכל מאן דמקרב בשקרא משכשכא ההוא דיוקנא והוה ידע שלמה מלכא דבשקרא קאתי עכ"ל, וזהו מין מכונת אמת מהסוג הגבוה ביותר. ובכל זאת כאמור בגמ' ברה"ה מנעו אותו בכך מן השמים שלא ידון ויפסוק עפ"י אלא יקיים ויכתוב יושר דברי אמת על פי שנים עדים יקום דבר.

הגם דמדברי הזהר שם משמע שבאמת דן עפ"י מהוכחת הכורסיא, אבל מכיון שבגמרא דין מפורש שמנעו אותו מכך, עלינו ללכת ולפסוק כפי היוצא מגמרא דידן, ונחלקו רק היכא שדברי הזהר רק נגד הפוסקים ולא היכא שזה מפורש נגד הגמ' עיין ב"י וד"מ או"ח סי' קמ"א ומגן אברהם או"ח סימן כ"ה סק"כ בשם שו"ת רדב"ז ועוד ומשנ"ב שם **סקמ"ב**, וכף החיים ס"ק ע"ה, ויעוין גם בספר מכתב לחזקיה (להבעל שד"ח ז"ל) חאו"ח סימן ז', ועוד. ובפרט כשהמדובר להפסיד ולגרום נזק ופגם לאחרים, שבוה כו"ע יודו שהולכים אחר האמור בגמרא, וכפי שראיתי בספר שו"ת פני אהרן (ארמיליו. אחיו של הבעל דבר משה) בחו"ד סימן כ"ט שכותב על מה שר"ל דאין לבטל המנהג ממה שכבר נהגו עפ"י הזהר, וז"ל: ולא אמרו ז"ל הלך אחר הגמרא והפוסקים אלא בהבא לימלך בדבר האסור או להוציא ממון דאזי ראוי לפסוק כדברי הגמרא והפוסקים הפך הקבלה עכ"ל עיי"ש.

גם יתכן שאפילו להזהר, שהע"ה רק התחיל לדון עפ"י האמור, אבל אח"כ מנעו אותו מן השמים מלהמשיך בכך, ובדומה למה שראיתי להמהר"צ חיות ברה"ה שם שכותב לבאר הכוונה בגמ' שם וז"ל: הכוונה דראינו חריצת משפט שלמה במעשה דשתי זונות לא היה הולך על פי הדין של תורה רק עפ"י אומדנא לבד, עיין מכות כ"ג ע"ב ודלמא אערומי מערמת ע"ש, ועי' תשובת הרא"ש כלל ק"ז ומרן טוח"מ סי' י"ז, ומזה הוכיח הש"ס דביקש לדון שלא בעדים ובהתראה, יצאה בת קול להזהירו שלא יזוז מהיום והלאה מדיני התורה ואשר מבואר שמה דרק עפ"י שנים עדים יקום דבר עכ"ל. ויש להאריך.

מהאמור נלמד איפוא כי על אחת כמה וכמה שאין כל מקום לפי ההלכה להסתייע בפסיקת הלכה על יסוד תוצאות בדיקה שע"י מכונת אמת,

אמתלא, ומינה במכש"כ שאין מקום לדון על איסור לעל כגון נידוננו שהאשה גם נתנה אמתלא על היחוד שהיה זה מפני שהיא ונותן העבודה שלה הוצרכו למקום מבודד כדי לסדר את החשבונות, ומומחים העידו על כך שהיה נצרך לשם סידור החשבונות מקום מיוחד שלא יפריעו באמצע (מובן שזה לא מצדיק את היחוד, וברור שגם בכגון זה אסור להתייחד, אבל אמתלא לאשה זה כן יכול לשמש, ואמרינן דסבורה היתה שבמסיבות אלה מותר לה להתייחד, ולא עוד, אלא כשהבעל התחיל לעורר אותה על כך, ענתה לו האשה שמוכרח לעשות זאת עקב עבודתה, ואם איננו מסכים היא מוכנה להתפטר מעבודתה, והבעל מצידו לא דרש זאת.

ועוד זאת כפי דברי האשה הבעל המשיך גם לאחר מיכן, ועד הזמן האחרון, לחיות אתה חיי אישות, וניכרים דברי אמת. ולכן אין כל מקום בהלכה לאסור את האשה עבור כך על בעלה. **ב"כ** המערער ביקש אלטרנטיבת, בהסתמך על **דעת המיעוט** שבב"ה ד' לשלוח את האשה לבדיקה במכונת אמת.

והנה לדעתי אין לזה כל מקום בהלכה, וזאת הן מכאן זה שאין בכחה של המכונה להוכיח בבטחה, וגם כמה וכמה תקלות נגרמים לא פעם מסיבות שונות, כאשר גם אלה הדנים בערכאות מודים לכך.

ועוד זאת, כי קבעו לנו חז"ל בפסחים ד' נ"ד ע"ב, דאחד מהשבעה דברים המכוסים מבני אדם הוא שאין אדם יודע מה בלבו של חברו.

ובעיקר, שגזירת התורה היא שרק על פי שנים עדים יקום דבר, וכבר היה הדבר לעולמים שהחכם מכל אדם רצה להמציא דיון ע"פ דברים שבלב לפי גודל חכמתו בטבעי בני האדם ומחשבותיהם, והניעו אותו מזה מן השמים, כמאמרם ז"ל: בקש קהלת דברי חפץ. בקש קהלת לדון דינין שבלב שלא בעדים ושלא בהתראה יצתה ב"ק ואמרה לו וכתוב יושר דברי אמת על פי שנים עדים וגו' (רה"ד' כ"א ע"ב).

וכך מתרגם ומבאר התרגום על קהלת: בעא שלמה מלכא דמתקרי קהלת בחוכמתיה למידן דינין על הרהורי לבא דאנשא ובלא סהדי, בכך אתאמר ליה ברוח נבואה מן קדם ד' הא כבר אכתיב בספר אורייתא על ידוהי דמשה רבהון דישאל תקנין פתגמין ומהיימנין על מימר סהדיא יקום פתגם (תרגום קהלת י"ב-י'). וחכמת שלמה להכיר מה דבליביה דאינשי ואם דיבורם בפיהם אמת היתה

וממילא אין כל מקום לחייב למי שהוא להבדק במכונה כזאת.
 (ג) לאור כל האמור דוחים את הערעור מכל ומאשרים את החלטת הרוב של כבו' ביה"ד האזורי

אליעזר יהודא וולדינברג

אנו מסכימים

אברהם שפירא

עובדיה יוסף

סימן נח

בנתעברה בהזרעה מלאכותית, וטענת כח גברא, ומאיס עלי.

לפנינו ערעור על פסה"ד של ביה"ד האזורי בחיפה מתאריך ל' ניסן תשד"מ שפסק כדלקמן.
 "הואיל ובין הצדדים שורר מצב של ריב ומדון תמידי תקופה ממושכת, והמשטרה מוועקת תכופות לביתם להפריד בין הניצים, והאשה טוענת שאינה יכול לחיות יותר עם בעלה, אי לכן במצב כזה שנטענת טענת מאיס עלי הרי בנידון דידן נפסקה ההלכה שאין מקרבין ואין מרחקין כלומר לא מחייבים בגט ולא בשלום בית, וכאשר חלה הלכה זו יש מקום לחלק הרכוש המשותף, ומאחר ולהם דירה משותפת במקום פלוני אי לכן יש להוציא לאלתר את הדירה הנ"ל כשהיא פנויה ולמוכרה לכל המרבה במחיר. והסכום נטו שיתקבל יחולק בין הצדדים שוה בשוה, וכל צד ישיג לו קורת גג משלו בסכום שיקבל, ואז יחיה כל אחד בדירתו, ובזה יפסק הריב ביניהם כששניהם תחת קורת גג אחד".

הערעור על הנ"ל הוא מצד הבעל, ובו טוען ב"כ הטו"ר הרב פלוני, כי לא יתכן לחלק דירה שבו גר הבעל עם ילדיו ולהשאירו ללא דירה, וכן גם זאת, כי המערער מאמין כי האשה תסור מדרכה ותחזור לביתה, כי אין בסיס לתביעתה לגירושין, ואין מקום להגיע למסקנא לפיה האשה היא טענת מאיס עלי.

ב"כ האשה עו"ד פלוני השיב לעומתו כי צדק ביה"ד לאור החומר הרב שבתיקים בהגיעו למסקנא שאין המשיכה יכולה יותר לחיות עם בעלה בשל התנהגותו הגסה והאלימה כלפיה, ולכן הורה ביה"ד בצדק לחלוקת הרכוש ומכירת הדירה.

(א) והנה האמת ניתנה להאמר כי נימוקו של ביה"ד האזורי לחלוקת הרכוש בגלל זה שבין הצדדים שורר מצב של ריב ומדון תמידי וכו', הוא נימוק חלש מאד ואין בו עד בכדי לחייב עי"כ למכירת הדירה וחלוקת הרכוש בין הצדדים. מאחר שאין הוכחה, וגם ביה"ד לא החליט למעשה על כך, כי קולר-המריבות תלוי באשמת הבעל, וממילא טענת האשה למאיס עלי בגלל כן אין לה בסיס בהלכה, ובאשר על כן לבוא במצב כזה לקבוע משום כך לחלוקת הרכוש ומכירת הדירה בניגוד לרצון הבעל יש מקום לחוש אם אין בכך משום כפיה לג"פ בעקיפין בדרך ברירה מאחר שפסק כזה מכביד מאד על הבעל להיות עי"כ מחוסל מדירתו וזרוק בחוץ עם הילדים — כפי שמנמק ומפרט ב"כ הבעל בכתב ערעורו, ובטענותיו שלפנינו, ויתכן איפוא שזה יאלץ את הבעל לפוטרה בג"פ כדי להשיג עי"כ תנאים אחרים יותר טובים.

(ב) אולם למרות האמור, לפי מצב הענינים שהתברר לפנינו יש מקום לאשר את עצם פסה"ד של ביה"ד האזורי מנימוק הלכתי אחר. דהנה שני הצדדים הצהירו והודו בפנינו כי הילדים אינם ילדיו של הבעל, אלא האשה התעברה בהם באמצעות הזרעה מלאכותית מזרע של איש אחר, אמנם הצהירו כי היה בהסכמת הבעל, אבל אין זה משנה מהדיון הרחב שקיים בזה בין פוסקי ההלכה אם האשה נאסרה עי"כ על הבעל או לא, ואין כאן המקום להרחיב את הדיבור בזה מאחר וביה"ד האזורי (למרבית הפלא) לא דן ולא נגע בזה וְהֵאָרַכְתִּי בזה במקו"א).

כמו כן טענה האשה בפנינו, שנוסף מה שאין לבעל זרעונים חיים ושלכן הוסכם ביניהם להזרעה מלאכותית מזרע של אחר, גם הכח גברא שלו איננו בסדר, ואין לה סיפוק מיני ממנו, ושלשם כך הציעו לו הרופאים להשתיל לו אבר-מין מלאכותי. והבעל הודה שהזרע שלו לא בסדר, והודה גם שיש לו חולשה בקיום יחסים אתה ולשם כך לוקח כדורים. ואם כן בכל כה"ג שיש רגלים לדבר, האשה נאמנת בטענתה של מאיס עלי וכו', ואפילו בזה"ז שיש נשים חצופות, כדגפסק ברמ"א באה"ע סימן קנ"ד סעי' ז' דבמקום שיש אמתלאות ואומדנות שאומרת אמת נאמנת יעו"ש.

ואם כך משום כך, ועל אחת כמה בצירוף הריב והמדון התמידי ששורר בין הזוג זה תקופה די ממושכת, אשר ביה"ד האזורי מסתמך על זה בפסק דינו, בצירוף כל הנ"ל. יש מקום לאשר עקרונית את פסה"ד המערער ולפסוק כדלקמן.